НАДРУКОВАНО: Історія політичної думки: навчальний енциклопедичний словник довідник для студентів ВНЗ І-IV рівнів акредитації / За наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2014. – С. 180-181

Гуж де Олімпія (фр. *Olympe de Gouges*, ім`я при народженні - Марі Гуз (фр. Marie Gouze)) (07.05.1748, Гаронна (Франція) – 03.11.1793, Париж, Іль-де-Франс, Франція) – фр. літераторка, журналістка і політична діячка. Народилася у міщанський родині, рано овдовіла, 1770 р. перебралася з сином у Париж. З 1774 р. починається її літературна діяльність як драматурга і публіциста. Під час Великої французької революції **Г.** брала активну участь в політичному житті. Була гільйотинована за безпідставним звинуваченням у контрреволюційній діяльності.

Основні праці: «Лист до народу» (1788); «Патріотичні замітки» (1788); «Декларація прав жінки та громадянки» (1791); «Три урни, або Порятунок батьківщини повітряним мандрівником» (1793).

Г. вважається однією з засновниць європ. фемінізму як політ. доктрини, а її програмний твір – «Декларація прав жінки та громадянки» - першим його маніфестом. Політ. погляди **Г.** розвинулися під значним впливом ідей Просвітництва та Вел.Франц. рев-ції. Висхідним положення політ. теорії **Г**. є політ. і правова рівність статей. Спираючись на концепцію природного права та теорію суспільного договору, **Г.** вважає необхідним поширення природних прав людини – свободи, безпеки, власності та спротиву насильству – на всіх громадян незалежно від статі. Змальовуючи становище жінки у сучасному сусп., **Г.** вперше звертає увагу на явище гендерної дискримінації, трактуючи його не лише як різновид суспільного пригноблення, але й як відхилення від природного стану речей. Політ. і правова нерівноправність жінок є першопричиною сусп. проблем; без її подолання неможливе досягнення справжньої політ.свободи. Водночас досягнення гендерної рівноправності неможливе, за **Г.**, без реформування сфери приват.життя, і, зокрема, інституту шлюбу; без впровадження загальної освіти, залучення жінок до сусп.виробництва та зміни законодавства.

Політ.ідеалом Г. була представницька демократія, в якій обом статям гарантована участь в держ.управлінні та дотримання їх природних прав. Важливе місце в концепції демокр.держави Г. посідає сформульований Ш.-Л.Монтескє принцип розподілу влади та захист приватної власності. Наближаючись до ідей класичного лібералізму, **Г.** вбачає мету діяльності будь-якої політ.організації у ствердженні природних прав людини. Підтримуючи основні положення «Декларації прав людини та громадянина» (1789), зокрема, про націю як джерело суверенітету, **Г.** трактує політ.тіло нації як союз обох статей, відстоюючи право жінок на участь у політ.житті. Головною суспільною цінністю для жінок **Г.** вважає право на свободу думки та висловлювання, а основним завданням політ.діяльності жінок – зміну свого статусу в сусп-ві. Найвідоміше висловлювання **Г.**: «Якщо жінка має право зійти на ешафот, то вона повинна мати право зійти і на трибуну».

В сфері соц. політики **Г.** виступила одним із перших ініціаторів створення системи охорони материнства та дитинства, зокрема, організації пологових будинків, а також запропонувала ряд соц.заходів, спрямованих на покращення матер. становища найбідніших верств населення (нац.майстерні для бідних, притулки для бездомних тощо). **Г.** категорично заперечувала смертну кару як міру покарання, засуджуючи її з гуманіст.позицій.

Значне місце у ідейній спадщині **Г.** посідає засудження рабства та расової дискримінації, в якій вона вбачає порушення «законів природи». **Г.**, стверджуючи рівність людей незалежно від їх кольору шкіри, заперечує право європейців на поневолення інших націй і відкидає політику колоніалізму. **Г.** неодноразово порушувала питання расової дискримінації не лише в політ., але й у драмат. творах («Замора і Мірза, або Щаслива аварія корабля» («Поневолення негрів») (1788); «Ринок негрів» (1790)).

Після страти **Г.** її політ. і худ.твори були забуті; інтерес до них відновлюється лише у другій половині XX ст. З кінця 1980-х у франц., а потім у світовій політ.думці затверджується трактування **Г.** як самобутнього політ.мислителя, ряд ідейних положень

якого випередив свій час. Визнано, що «Декларація прав жінки та громадянки» є істор. першою універсальною базовою декларацією прав людини; тези **Г.** про суб'єктно-об'єктний характер взаємовідносини чоловіка і жінки у традиц.сусп-ві та поширення політ.підходу на приватну сферу життя людини передбачили ряд ідеолог. положень фемінізму 2-ї пол. XX ст. (зокр., відоме гасло 2-ї хвилі фемінізму «приватне – це політичне»). В Україні творчість **Г.** маловідома, більшість її творів не перекладалась.

Література: Грубінко А.В. Права жінок у філософсько-правовій думці і практиці: зарубіжний та вітчизняний досвід / А.В.Грубінко // Форум права. – 2013. - №1. – С.221-228. Гуж де О. Декларація прав жінки та громадянки [Електронний ресурс] / Олімпія де Гуж // MegaSite.In.UA. – Режим доступу: http://megasite.in.ua/118088-deklaraciya-prav-zhinki-i-gromadyanki.html. Gouges de O. Écrits politique / Olympe de Gouges. - Tome 1, 1788-1793. – Paris, Indigo et Côté-Femmes, 2007. Groult B. Ainsi soit Olympe de Gouges: La déclaration des droits de la femme et autres textes politiques / Benoite Groult. – Paris, Grasset, 2013. – 208 p.

О.Шерман